

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **Ł. C.**

oskarżonego z art. 76 § 1 k.k.s. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 sierpnia 2025 r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt IX Ka 170/25,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 1 października 2024 r., sygn. akt V K 2287/22 i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

1. oddalić skargę;

2. obciążyć oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt IX Ka 170/25, Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił zaskarżony apelacją prokuratora wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 1 października 2024 r., sygn. akt V K 2287/22, uniewinniający Ł. C. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 76 § 1 k.k.s. w zb.

z art. 61 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Od powyższego wyroku Sądu odwoławczego skargę, o której mowa w art. 539a § 1 k.p.k., wniósł obrońca Ł. C., ponosząc w niej zarzuty naruszenia:

1. „art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależyte obsadzenie sądu II instancji poprzez zmianę składu orzekającego z pierwotnie wyznaczonego, tj. SSO X.4 Y.4, SSO X.1 Y.1, SSO X. Y. na skład faktycznie orzekający, tj.: SSO X.4 Y.4, SSO X.3 Y.3, SSO X.2 Y.2 przy jednoczesnym pominięciu przeprowadzenia po raz kolejny procedury losowania sędziów”;
2. „art. 437 § 1 i 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania pomimo braku podstaw do podjęcia rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym, przy jednoczesnym zaniechaniu sporządzenia należytego, tj. nadającego się do poddania go kontroli, uzasadnienia wyroku, w którymi poddano by analizie i ocenie cały materiał dowodowy zgromadzony w toku dotychczasowego postępowania, przedstawiono własne ustalenia, które doprowadziły sąd do przekonania o konieczności odmiennego rozstrzygnięcia i wykazano, że stanowisko wyrażone w wyroku sądu pierwszej instancji było wadliwe oraz zaprezentowano argumentację uzasadniającą taki wniosek”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę Zastępcy Prokuratora Rejonowego w Ż. wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesioną przez obrońcę Ł. C. skargę od wyroku kasatoryjnego Sądu Okręgowego w Warszawie należało oddalić, bowiem oba podniesione w niej zarzuty nie były zasadne.

W pierwszym rzędzie odnieść należy się do zarzutu sformułowanego w pkt. 1 (wystąpienie uchybienie określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.) jako dalej idącego.

Prawdą jest, że pierwotny skład wylosowany do rozpoznania niniejszej sprawy przy zastosowaniu SLPS tworzyli: SSO X.4 Y.4 (referent), SSO X. Y. i SSO X.1 Y.1

Przed rozpoznaniem apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego doszło do dwukrotnej zmiany tego składu.

Pierwsza – z dnia 11 marca 2025 r. – dotyczyła zamiany SSO X.1 Y.1 na sędziego zastępcę SSO X.2 Y.2 z grupy Z₁, zgodnie z planem zastępstw, co było spowodowane przeniesieniem z dnia 15 lutego 2025 r. sędzi X.1 Y.1 do orzekania w XV Wydziale Wykonywania Orzeczeń Sądu Okręgowego w Warszawie (k. 844).

Druga – z dnia 23 kwietnia 2025 r. – to zamiana SSO X. Y. na SSO X.3 Y.3, która to zmiana wynikała z kolei z usprawiedliwionej nieobecności tego pierwszego sędziego oraz niemożności wyznaczenie sędziego zastępcy Z₁, zgodnie bowiem z planem zastępstw, został on już wyznaczony do składu orzekającego w tej sprawie wskazaną wyżej decyzją z dnia 11 marca 2025 r. Natomiast SSO X.3 Y.3 w planie zastępstw był przewidziany jako zastępca sędziego oznaczony – Z₂. (k. 850).

Oba zarządzenia o zmianie składu wydane zostały przez osoby uprawnione (pierwsze – przez Przewodniczącą IX Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie, drugie – przez Zastępcę Przewodniczącej tego Wydziału – arg. z art. 93 § 2 k.p.k.), a ich podstawę prawną stanowił § 72 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 867 ze zm.).

Trafnie w pisemnej odpowiedzi na skargę oskarżyciel publiczny zauważył, odwołując się zresztą do podzielanego przez obecny skład orzekający orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie z dnia 7 maja 2020 r., IV KK 105/20), że zmiana składu orzekającego z pominięciem systemu SLPS jest możliwa, w określonych, wyjątkowych przypadkach, takich jak niemożność rozpoznania sprawy przez dotychczasowy skład lub długotrwała w tym przeszkoda. W przypadku konieczności podjęcia czynności w sprawie, w szczególności gdy wynika to z odrębnych przepisów lub przemawia za tym wzgląd na sprawność postępowania, a skład sądu, któremu została przydzielona sprawa, nie może jej podjąć, czynność ta jest podejmowana przez skład sądu wyznaczony zgodnie z planem zastępstw, a

jeżeli czynność nie jest objęta planem zastępstw, przez skład sądu wyznaczony zgodnie z art. 47a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 334 ze zm. – dalej w tekście u.s.p.)

W przypadku gdy zrealizowane zostały wymogi dla zmiany składu sądu, określone w art. 47b § 2 i 3 u.s.p., nie ma wprowadzić potrzeby sięgać po współbrzmiającą dyspozycję § 72 ust. 1 Regulamin urzędowania sądów powszechnych, ale już na podstawie art. 47b u.s.p. można stwierdzić, że sąd odwoławczy nie był nieprawidłowo obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W niniejszej sprawie wymogi co do zmiany składu Sądu Okręgowego w Warszawie wyznaczonego do rozpoznania w dniu 25 kwietnia 2025 r. zwykłego środka odwoławczego wniesionego przez prokuratora zaistniały, co wprost wynika z treści zarządzeń z dnia 11 marca 2025 r. i z dnia 23 kwietnia 2025 r.

Co więcej, nawet w wypadku niezachowania wymaganych prawem reguł dotyczących wyznaczania składu powołanego do rozpoznania konkretnej sprawy (a jak zauważono wyżej taka sytuacja w tej sprawie nie miała miejsca), okoliczność taka nie może być utożsamiana z zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu), ponieważ stanowi ona co najwyżej uchybienie, o którym mowa w art. 438 pkt 2 k.p.k. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., I KZP 43/05, OSNKW 2005, z. 12, poz. 115; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2006 r., V KK 13/06; z dnia 17 października 2007 r., III KK 214/07; z dnia 26 lutego 2019 r., II KO 47/18, OSNK 2019, z. 7, poz. 34; z dnia 13 listopada 2019 r., III KO 61/19; z dnia 2 września 2020 r., II KK 200/20; z dnia 11 stycznia 2023 r., I KK 444/22; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2012 r., V KK 322/11; z dnia 18 lipca 2023 r., III KS 26/22).

Nie naruszono również reguły niezmienności składu orzekającego w kontekście przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ponieważ – co wynika wprost z protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 25 kwietnia 2025 r. (k. 851) – ci sami trzej sędziowie uczestniczyli od początku do końca w tej czynności procesowej i oni też wydali w tym dniu zaskarżony przez obrońcę niniejszą skargą wyrok.

Wreszcie, nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. brak zawiadomienia obrońcy o zmianie składu sądu w trybie art.

42a § 5 u.s.p. (w niniejszej sprawie odnosić należy to wyłącznie do zarządzenia z dnia 23 kwietnia 2025 r., ponieważ o pierwszej zmianie – jak wynika z uzasadnienia samej skargi – obrońca został powiadomiony), gdyż uchybienia w zakresie procedur związanych z umożliwieniem stronie doprowadzenia do tzw. „testu sędziego” przewidzianego w powołanym wyżej przepisie u.s.p. nie stanowią podstawy domniemania, że w składzie sądu zasiadał sędzia niespełniający w danej sprawie wymogów bezstronności i niezawisłości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2024 r., V KK 542/23). Nie bez znaczenia w tym kontekście jest i to, że uczestniczący w rozprawie przed Sądem odwoławczym obrońca w jej trakcie również nie podnosił zastrzeżeń co do składu tego Sądu.

Niezasadny jest zarzut podniesiony w pkt. 2 skargi.

Wbrew wywodom skarżącego, z uzasadnienia Sądu odwoławczego wynika jednoznacznie podstawa wyroku kasatoryjnego, tj. art. 454 § 1 k.p.k. stosowany w postępowaniu karnoskarbowym odpowiednio (art. 113 § 1 k.k.s.) – zob. pkt 5.3.1. formularza uzasadnienia. Kategoryczna i czytelna jest również ocena Sądu odwoławczego odnośnie potencjalnej odpowiedzialności oskarżonego. Instancja *ad quem* zajęła konkretne, uargumentowane stanowisko, które poprzedzone zostało dokonaniem własnej, niekorzystnej dla oskarżonego oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, prowadzącej do uznania trafności podniesionego w apelacji prokuratora zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Na przeszkodzie samodzielnej, tj. następującej w postępowaniu apelacyjnym konwalidacji uchybień dostrzeżonych przez Sąd Okręgowy i wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie stał zakaz *ne peius* wyrażony w art. 454 § 1 k.p.k., zakazujący skazania przez sąd odwoławczy oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji. Efektem tego zakazu w płaszczyźnie okoliczności sprawy musiał być wyrok o charakterze kasatoryjnym.

Skutku tego na obecnym etapie postępowania nie mogło zmienić subiektywne przeświadczenie skarżącego, co do trafności nieprawomocnego wyroku uniewinniającego i zawartych tam ustaleń, stanowiących wynik przyjętej przez Sąd Rejonowy, a zakwestionowanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów. W tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie i zasadnie wskazuje się, że sąd skargowy nie został upoważniony do kontroli przeprowadzonej

w wyroku sądu odwoławczego oceny poszczególnych dowodów w płaszczyźnie odpowiedzialności karnej oskarżonego, zaś skarga na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego nie służy weryfikacji oceny dowodów dokonanej na etapie postępowania apelacyjnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 maja 2020 r., IV KS 16/20; z dnia 10 lutego 2021 r., V KS 3/21; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21; z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; a w ostatnim czasie: z dnia 7 października 2024 r., IV KS 36/24; z dnia 27 listopada 2024 r., II KS 43/24; z dnia 28 marca 2025 r., I KS 1/25; z dnia 12 czerwca 2025 r., V KS 19/25). Rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych, zaś interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy, co kłóciłoby się z zasadą ich samodzielności jurysdykcyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 lutego 2021 r., IV KS 38/20; z dnia 19 października 2021 r., IV KS 44/21).

Sąd Okręgowy właśnie z powodu konieczności respektowania ujętego w art. 454 § 1 k.p.k. zakazu skazania przez sąd odwoławczy oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji, wydał wyrok kasatoryjny. Doszedł wszak do przekonania, że ustalenia poczynione na podstawie przeprowadzonych przez Sąd Rejonowy dowodów, istotnych z punktu widzenia odpowiedzialności karnej oskarżonego, były błędne. Zaznaczył Sąd drugiej instancji, że podziela zarzuty oskarżyciela publicznego, iż Sąd *meriti* błędnie uznał, że oskarżonemu nie można przypisać winy i sprawstwa zarzuconych mu przestępstw, a swoje stanowisko w tym względzie w sposób skomprimowany, co nie znaczy, że niedostateczny, uzasadnił (zob. trafna argumentacja prokuratora na s. 5 odpowiedzi na skargę).

Podsumowując, sąd *ad quem* jednoznacznie wskazał i wykazał, że procedowanie w Sądzie Rejonowym musi być ponowione, co w efekcie musiało skutkować oddaleniem skargi i obciążeniem oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

[WB]

[r.g.]

